Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 2 (2026) · "Milliy statistika tizimida yangi bosqich: barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqar... DOI: 10.5281/zenodo.24320361

"MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR"

KADRLAR SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH VA ULARDAN SAMARALI FOYDALANISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISHNING USLUBIY ASOSLARI

SHERMAMATOVA NILUFAR ISOQUL QIZI
tayanch doktorant "Ipak yo'li"
Turizm va madaniy meros xalqaro universiteti
Tel: +998937271542
Email: nilufarshermamatova55@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu maqolada mehmonxona korxonalarining boshqaruvi raqobatbardoshligi, strategik inson resurslarini boshqarishdagi muammolar va xodimlar salohiyatini oshirish maqsadida tashkil qilinadigan strategiyalarni tashkilot va xodimlar uchun foydali jihatlari muhokama qilinadi.*

Kalit so'zlar: *mehmonxona biznesi, kadrlar salohiyati, inson resurslari, raqobatbardoshlik, strategiya.*

Аннотация. *В данной статье рассматриваются конкурентоспособность гостиничного менеджмента, проблемы стратегического управления человеческими ресурсами и преимущества стратегий для организации и сотрудников, направленных на повышение потенциала сотрудников.*

Ключевые слова: *гостиничный бизнес, человеческие ресурсы, конкурентоспособность, стратегия.*

Annotation. *This article discusses the competitiveness of hotel enterprises in management, problems in strategic human resource management, and the benefits of strategies for organizations and employees to increase employee capacity.*

Key words: *hotel business, personnel potential, human resources, competitiveness, strategy.*

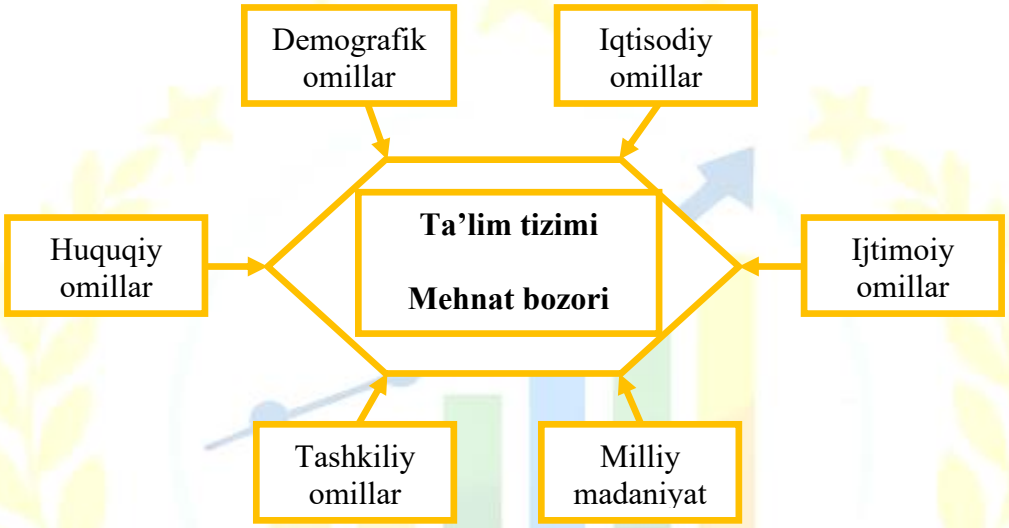
Kirish. Kadrlar salohiyatini rivojlantirish va ulardan samarali foydalanish strategiyasini shakllantirish dolzarb va murakkab vazifa bo'lib, uning yechimi kadrlar salohiyatini rivojlantirish samaradorligini oshirishga xizmat qilishi hamda mamlakatda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasini amalga oshirishga ko'maklashishni professional va malakali kadrlar bilan ta'minlashga xizmat qilishi kerak. Bizning fikrimizcha, kadrlar salohiyatini rivojlantirish va ulardan samarali foydalanish strategiyasini ishlab chiqishda kadrlar salohiyatini shakllantirishga ta'sir etuvchi asosiy omillarni hisobga oladigan va hududiy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasiga asoslangan metodologiyaga asoslanish maqsadga muvofiqdir. Kadrlar salohiyatini rivojlantirish va undan foydalanish strategiyasini ishlab chiqishning ushbu bosqichi demografik, umumiy va mintaqaviy ijtimoiy-

Published: 05.06.2026

Cite this article: Shermamatova Nilufar Isoqul qizi (2026). Kadrlar salohiyatini rivojlantirish va ulardan samarali foydalanish strategiyasini ishlab chiqishning uslubiy asoslari. Emro Science and Education, 2(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320361

© 2026 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

iqtisodiy, tashkiliy, huquqiy va milliy-madaniy omillarning ta’sirini tahlil qilishni, shuningdek, kadrlar tayyorlash tizimining hozirgi holati va rivojlanish istiqbollarini tahlil qilishni o‘z ichiga oladi. Keling, strategik tahlilning ushbu sohalarini batafsilroq ko‘rib chiqaylik.

2.4-rasm. Mintaqaning kadrlar salohiyatini rivojlantirish va undan foydalanishga ta’sir qiluvchi asosiy omillar

Hududda kadrlar salohiyatini rivojlantirishga demografik omillarning ta’sirini tahlil qilish. Ushbu tahlilning maqsadi inson resurslari salohiyatini rivojlantirishning asosi sifatida demografik vaziyatni va uning ushbu salohiyatni rivojlantirish va undan foydalanishga ta’sirini baholashdan iborat.

Har bir mintaqaning o‘ziga xos demografik holati mavjud bo‘lib, u aholining tabiiy ko‘payish turi va migratsiya oqimlari bilan tavsiflanadi. Demografik omillarni o‘rganish va tahlil qilish umumta’lim maktablari va kasb-hunar ta’limi muassasalariga qamrab olish darajasini ishonchli hisoblash, mehnatga layoqatli aholi soni va tarkibidagi o‘zgarishlarni hisoblash, migratsiya oqimlari tarkibini hisoblash uchun zarur shartdir.

Demografik vaziyatni tahlil qilish va baholash aholi soni, yoshi va jinsi tarkibi dinamikasini, shuningdek, migratsiya harakatining holati va tuzilishini (jins, yosh, malaka darajasi, kasbiy guruh va ta’lim darajasi bo‘yicha) o‘rganish va prognoz qilishni o‘z ichiga oladi. Kasbiy tayyorgarlik, qayta tayyorlash va malakasini oshirishni rejalashtirayotgan aholining turli toifalarining sifat va miqdoriy tarkibi to‘g‘risidagi ma'lumotlar ham kasbiy tayyorgarlik hajmi va tarkibini bashorat qilish uchun muhim ahamiyatga ega. Bular, birinchi navbatda, umumta’lim maktablari bitiruvchilari, bandlik xizmatida ro‘yxatga olingan ishsiz fuqarolar, ishsiz aholidir.

Demografik omillarning ta’sirini tahlil qilish uchun ma'lumot manbalari federal va mintaqaviy statistika organlari tomonidan o‘tkazilgan demografik

prognozlar, aholini ro‘yxatga olish ma'lumotlari, sotsiologik so‘rovlar va mahalliy ta’lim bo‘limlari, bandlik xizmatlari, mahalliy statistika organlari va migratsiya xizmatining tezkor yozuvlarini o‘z ichiga oladi.

Mehmonxona xizmatlarida kadrlar salohiyatini shakllantirish, rivojlantirish va ulardan samarali foydalanishga umumiy va mintaqaviy ijtimoiy-iqtisodiy omillarning ta’sirini tahlil qilish. Ushbu tahlilning maqsadi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatni va uning inson resurslarini rivojlantirish va ulardan unumli foydalanishga ta’sirini baholashdir.

Bu maqsadni amalga oshirish uchun viloyat iqtisodiyoti, uning yetakchi tarmoqlari, yirik korxonalarning bugungi holatini tahlil qilish; hududiy iqtisodiyot tuzilmasidagi istiqbolli o‘zgarishlarni va shunga mos ravishda bandlik tuzilmasida kutilayotgan o‘zgarishlarni aniqlash; ishlab chiqarishning yangi turlarini va yangi korxonalarni ochish istiqbollarini aniqlash; kasb-hunar ta’limi tizimini turli darajadagi byudjetlar hisobidan joriy moliyalashtirish darajasini, shuningdek, hududiy va mahalliy byudjetlardan moliyalashtirish imkoniyatlarini, muqobil moliyalashtirish manbalarini jalb qilish usullarini aniqlash; aholining daromad darajasini, uning ta’limga sarmoyaviy imkoniyatlarini aniqlash va hokazo.

Belgilangan sohalarda tahlil va baholash quyidagilarni aniqlaydi:

– hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish uchun zarur bo‘ladigan kasblar va mutaxassisliklar;

– ishchilarning sifat xususiyatlariga (kasbiy bilim, malaka, tajriba, ko‘nikma va boshqalar) nisbatan yangi ish joylariga qo‘yiladigan talablar darajasi;

– kasbiy qayta tayyorlash va malaka oshirishni talab qiladigan iqtisodiyot tarmoqlari;

– kadrlar salohiyatidan foydalanishning optimal shart-sharoitlari;

– kadrlarni kasbiy tayyorlashda korxonalar, aholi va davlatning moliyaviy imkoniyatlari.

Shunday qilib, ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatni baholash kadrlar salohiyatini rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlarini, shuningdek, kadrlar salohiyatini rivojlantirish va ulardan samarali foydalanishni rejalashtirish yo‘nalishlari va usullarini belgilash imkonini beradi.

Mehmondo‘stlik sanoatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish istiqbollarini tahlil qilish va baholash natijalari hududni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyasini amalga oshirishga muvofiq talabga ega bo‘ladigan kasblar va mutaxassisliklar ro‘yxatiga kiritilishi mumkin.

Menomxona xizmatlarida jtimoiy-iqtisodiy omillarni samarali o‘rganish faqat maxsus monitoring tizimi va to‘liq va ishonchli ma’lumotlar bazasini yaratish orqali mumkin bo‘ladi. Ijtimoiy-iqtisodiy omillarning kadrlar salohiyatini rivojlantirish va ulardan samarali foydalanishga ta’sirini tahlil qilish va baholash uchun zarur ma’lumotlarni iqtisodiyotning hozirgi holatini tavsiflovchi statistik

ma’lumotlardan, shuningdek, mehmondo‘slik sanoatida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish kontsepsiyasi yoki dasturidan, shaharlar va viloyat ma’muriy tumanlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish dasturlari, bandlik dasturlari, xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo‘yicha federal dasturlar, shuningdek, hududiy iqtisodiyotning alohida tarmoqlariga maqsadli investitsiyalar va boshqalar.

Milliy-madaniy omillar tahlili inson resurslarini rivojlantirish va ulardan foydalanish strategiyasini shakllantirishga milliy-madaniy omillarning ta’sirini aniqlashga qaratilgan. Bunday omillarni hisobga olish va tahlil qilish zarurati shundan kelib chiqadiki, hududiy mehnat bozoridagi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyat va taklifga nafaqat tabiiy, iqlim, ijtimoiy-siyosiy, umumiy va mintaqaviy ijtimoiy-iqtisodiy omillar, balki demografik va milliy-madaniy omillar ham ta’sir qiladi.

Inson resurslarini rivojlantirish va ulardan foydalanish strategiyasini shakllantirgandan so‘ng, keyingi bosqichda ushbu kadrlar resurslarini rivojlantirish va ulardan foydalanish shartlarini ta'minlash bo‘yicha dasturiy chora-tadbirlar ishlab chiqiladi. Bu bosqich inson resurslarini rivojlantirish va ulardan foydalanish bo‘yicha umumiy va tarmoq dasturlarini, shuningdek, mintaqada inson resurslarini rivojlantirish va ulardan foydalanish bilan bog‘liq turli masalalarni hal etish bo‘yicha rejalar va loyihalarni ishlab chiqishni o‘z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management, 17*(1), 99-121.
2. Gary, Dessler 2006. A Framework for Human Resource Management. 4th edition. New Jersey. Pearson Prentice Hall.
3. Oppong, N. Y. (2017). Exploring the importance of human resource activities-strategies alignments: Interactive brainstorming groups approach. *Cogent Business & Management*, *4*,1-12.
Kerry, L. Sommerville 2007. Hospitality Employee Management And Supervision, concepts and practical applications. New Jersey. John Wiley & Sons

IQTISODIY STATISTIKA KAFEDRASI — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti —